

**Memòria de la
llicència per a dur a terme treballs de recerca**

**L'autoconeixement, la
convivència i l'orientació
en el marc de l'acció
tutorial**

**José Miguel Garcia Labiano
DNI 15788396**

Curs escolar 2001-2002

Aquest treball de recerca ha estat tutorat pel professor Manuel Álvarez González, professor titular de la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona en el Departament MIDE (Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació)

MEMÒRIA

1. Introducció

1.1. Explicació del tema

Hem d'avançar cap a una pràctica de la funció docent on a l'ensenyament-aprenentatge " s'afegeixin funcions essencialment formatives com aprendre a ser i a conviure, aprendre a aprendre, aprendre a prendre decisions i aprendre a treballar. Aquests aspectes de la funció docent formen part de l'acció tutorial a l'educació secundària , la qual, a partir de la meua experiència, crec que s'ha de centrar en tres grans àmbits al llarg de l'ESO:

- c. **L'autoconeixement de l'alumne/a a nivell fisiològic, cognitiu i afectiu.** Els nois de 12 a 16 anys són adolescents i en conseqüència, no poden separar la problemàtica d'aquesta etapa evolutiva del seu comportament com a alumnes. Com diu Daniel Goleman (1995) la intel·ligència acadèmica té molt poc a veure amb la vida emocional. Treballar, en aquesta etapa, les habilitats de la intel·ligència emocional com ara el control dels impulsos, l'autoconsciència, la motivació, l'entusiasme, la perseverància, l'empatia, etc. és indispensable per a una bona adaptació social. Un dèficit d'equilibri emocional pot portar especialment als adolescents a trastorns alimentaris, depressions i agressivitat.

Per això en aquest àmbit caldria dissenyar activitats per treballar específicament els següents temes: **Les habilitats socials, l'autoconcepte, l'autoestima, el control de les emocions, la comunicació afectiva, l'educació per a la salut i l'educació sexual.** D'altra banda al finalitzar l'etapa els/les alumnes han de fer una elecció acadèmicoprofessional, quan sovint tenen més dubtes i incògnites que coneixements. Per aquest final de cicle és imprescindible treballar **l'autoconeixement a nivell d'aptituds, de factors de personalitat i d'interessos vocacionals.**

- a. **Educació en els valors de la convivència.** Com afirma Claude Merazzi (1983), hi ha hagut una evolució i transformació dels agents tradicionals de la socialització (família, àmbit proper i grups socials organitzats) que, en els últims temps, per diferents circumstàncies han reaccionat dimitint de les seves responsabilitats, que amb anterioritat havien tingut a l'àmbit educatiu, i han exigit a les institucions escolars que cobriessin un buit pel qual no sempre en tenien capacitat; i que, per tant, en molt casos han quedat al descobert amb les consegüents llacunes en el procés de socialització de les joves generacions

D'altra banda, si considerem els valors que la nostra societat ens ofereix, observem un canvi qualitatiu en poc temps. Sense analitzar les causes que han portat a aquest canvi, actualment veiem que es valora l'individualisme, l'èxit aconseguit de manera ràpida i sense esforç, el consumisme, la hipervaloració de la joventut quant a model físic, la necessitat de la "festa", de passar-s'ho sempre bé", etc. Els mitjans de comunicació ens imposen aquests models i d'altres, com l'agressivitat o la violència més genuïna.

Creo que és imprescindible una educació en valors per a la convivència, tot treballant **les habilitats socials, la clarificació de valors, la resolució de conflictes, la participació i la convivència, el respecte a les creences i comportaments, el treball en grup, l'educació per a la pau, l'educació per a la igualtat d'oportunitats entre sexes, els drets humans.**

c. L'orientació acadèmic-professional. La maduresa vocacional dels alumnes en acabar l'etapa de secundària obligatòria presenta normalment importants dèficits, precisament en el moment que han de fer una presa de decisió , si no irreversible, sí molt important respecte al seu futur, tant acadèmic com professional

Per això, a més del coneixement de les **seves aptituds, trets de personalitat i interessos vocacionals**, hem d'organitzar una exhaustiva **informació de totes les sortides acadèmiques i professionals i mecanismes d'ajut per a la presa de decisions**. Aquest ha de ser un objectiu bàsic de l'acció tutorial

L'organització d'activitats per tractar tots aquests temes, complementant-les amb hàbits i tècniques d'aprenentatge, constitueix l'objectiu d'aquesta proposta de treball. Els tres àmbits es tracten de forma transversal al llarg de tota l'etapa, però centrant-nos d'una forma especial en l'autoconeixement emocional i la introducció als valors de la convivència al primer cicle; al segon cicle, juntament amb la continuïtat d'aquests temes transversals, s'hauria de treballar els hàbits i tècniques d'aprenentatge i l'orientació vocacional .

1.2. Objectius

- 1) Superar la dicotomia acció docent/acció tutorial i promoure la integració de l'acció tutorial dins del marc superior de la funció educativa
- 2) Elaborar un model d'acció tutorial dotat de coherència i continuïtat internes, per a l'etapa de secundària obligatòria, capaç d'abordar i donar respostes a les necessitats dels alumnes derivades dels seu moment evolutiu, del seu procés d'aprenentatge i participació escolar i de la seva inserció en la societat.
- 3) Facilitar la tasca dels tutors/es en el moment d'organitzar el pla d'acció tutorial, com una part del projecte curricular del centre
- 4) Aprofundir en el marc teòric de coneixement de l'etapa evolutiva dels alumnes i les seves necessitats individuals i socials , així com en el concepte d'orientació i en els diferents models d'intervenció
- 5) Elaborar activitats dinàmiques i pràctiques per a tractar els tres grans àmbits (autoconeixement, valors de la convivència i orientació) al llarg de tota l'etapa amb el grup classe.
- 6) Proposar una metodologia per a l'acció tutorial activa i participativa orientada a crear interès en l'alumnat, a cohesionar el grup i a resoldre els conflictes
- 7) Ajudar a l'alumne/a a formar-se una imatge ajustada de si mateix, de les pròpies característiques, possibilitats i limitacions, tot potenciant un nivell d'autoestima que permeti un desenvolupament autònom i equilibrat de la pròpia activitat
- 8) Treballar l'àmbit afectiu tot buscant el seu enriquiment i la seva felicitat com a individu. Donar a conèixer quines són les característiques generals del trànsit a l'adolescència i a progressar en el coneixement i domini del seu cos i les seves possibilitats, adquirint els hàbits bàsics de salut i benestar per tal d'assolir un grau maduratiu de seguretat afectiva i emocional.
- 9) Educar a l'alumne/a a mostrar-se solidari i responsable al voltant dels valors socials, morals i ètics per exercitar-se en els principis bàsics de solidaritat, tolerància, respecte a l'altre i d'estima per a la pau. Fomentar en el grup d'alumnes el desenvolupament d'actituds participatives en el centre i en el seu entorn socio-cultural
- 10) Afavorir els processos de maduració vocacional, així com l'orientació educativa i professional dels alumnes, oferint-los pautes per a la presa de decisions i per a conèixer les possibilitats d'iniciar uns determinats estudis o incorporar-se al món laboral.

1.3. Marc teòric

a) Per a l'autoconeixement dels alumnes a nivell fisiològic, cognitiu i afectiu

Hi ha molt factors que es relacionen en l'aprenentatge escolar durant l'educació secundària. Algun d'aquests aspectes són de caràcter més evolutiu, com l'adolescència; d'altres, fan referència a factors més emocionals, com la personalitat; i d'altres pertanyen a l'esfera cognitiva com la intel·ligència. En conseqüència, l'aprenentatge escolar tot i ser resultat directe de processos cognitius i intel·lectuals està influït per aspectes vinculats a altres esferes com la biològica i l'afectiva .

- Afirmar D. Goleman (1995) que "malgrat que un QI alt no representa cap garantia de prosperitat, prestigi ni felicitat, les nostres escoles i la nostra cultura, en general, continuen insistint en el desenvolupament de les habilitats acadèmiques sense tenir en compte la intel·ligència emocional, aquest conjunt de trets que resulten tan decisius per al nostre destí personal"
- Salovey i Marey (1990) defineixen la **intel·ligència personal o emocional** com el resultat de cinc competències fonamentals: El coneixement de les pròpies emocions, la capacitat de controlar les emocions, la capacitat de motivar-se a un mateix, el reconeixement de les emocions dels altres (empatia) i el control de les relacions interpersonals.
- La predisposició a utilitzar les energies per a l'estudi i superar les dificultats que es van presentant en el procés d'aprenentatge s'anomena **motivació**. És per això que una millora en la motivació no solament repercuteix en l'aprenentatge escolar sinó en el desenvolupament personal i en l'increment d'expectatives futures. Una educació de la intel·ligència emocional i una millora en l'autoestima estan directament vinculades amb un increment de la motivació.

Els estudiants de l'ensenyament secundari es troben en l'etapa de la **pubertat**. La pubertat defineix una sèrie de canvis biològics de creixement i maduratiu; però, a l'igual que hi ha una transformació a nivell fisiològic i físic dels adolescents, també es dona una transformació a nivell psicològic que anomenem adolescència que afecten a l'individu en tota la seva globalitat (Carretero, 1985). L'escola no pot quedar al marge d'aquests processos. Les inquietuds que comporten els processos de canvi físic es poden compartir i el mateix canvi es pot analitzar des de diferents punts de vista.

- Els problemes dels adolescents no només provenen dels canvis en el terreny biològic, sinó que destaquen el de nivell psicològic: entre aquests destaca la necessitat de construir-se una identitat pròpia i diferenciada. La construcció d'una identitat pròpia implica una autodefinició de la persona davant d'ella mateixa (autoconcepte) i una definició davant l'entorn cultural i social, en relació amb un determinat sistema de valors..
- Tal com defineix Fierro (1990) "l'**autoconcepte** és un conjunt de conceptes, representacions i judicis descriptius i valoratius que fem de nosaltres mateixos. Així, l'autoconcepte és una part constituent de la identitat personal que fa referència a diversos aspectes d'un mateix : el propi cos, el propi comportament, les pròpies idees i la naturalesa de les pròpies relacions socials".

b) Per a l'educació en els valors de la convivència

El desenvolupament socio-afectiu és el nucli explicatiu del desenvolupament global de l'alumne/a, ja que aquest desenvolupament en la seva vessant cognitiva, afectiva i social s'organitza en torn a la interacció amb iguals i adults, interacció social que es converteix en el motor i condicionant del seu desenvolupament.

L'anomenada **Competència social** concep el desenvolupament cognitiu i social com a dues cares de la mateixa progressió d'estructures cognitives de processament de la informació, coneixement, raonament i solució de problemes que constitueixen el procés de maduració i desenvolupament de l'alumne. Així mateix, ha estat pioner en la teràpia conductual-preventiva. En aquest àmbit es tracta d'aprofundir en l'ensenyament d'estratègies, valors i habilitats per a millorar la relació social i prevenir problemes posteriors relacionats amb la carència d'aquestes habilitats.

- **El model humanista.** L'enfocament humanista proposa treballar especialment per a aconseguir climes humanitzadors i de desenvolupament personal per a l'alumne a l'aula, que implica la creació d'opinions personals, actituds i un sistema de valors. (Martin i Biggs, 1986). Patterson (1973) completa aquests objectius, amb el coneixement de si mateix (autoconcepte i autoestima) i la seva lliure expressió i manifestació.
- **El model de l'autocontrol.** Un altre enfocament operant que convergeix amb l'anterior es refereix a l'ordre, control de les decisions i funcionament eficaç. (Meyers, 1989) Aquesta teoria afirma que els factors d'autocontrol incrementen l'eficàcia de les tècniques operants. Ambdós punts de vista (humanista i d'autocontrol), convergeixen en els treballs d'alguns autors, que centren en l'alumne/a les vies d'intervenció proposant que l'establiment de normes, el seu control i la seva modificació ha de comptar amb una filosofia de respecte mutu professor-alumne i ha de ser dissenyada mitjançant sistemes de confrontació verbal, diàleg i negociació. Això suposa desenvolupar la responsabilitat de l'alumne en comptes de fomentar la seva dependència, propiciar un clima tolerant a través d'un ambient organitzat.
- **El model social.** Aquest model tendeix a la solució de problemes interpersonals en una línia de treball que ha estat tractada per autors rellevants com Yeates i Selman (1989). Les habilitats de solució de problemes interpersonals suposen un concepte complex que es compon de conductes observables (saber mirar, saber escoltar) però també d'habilitats internes com la capacitat de reconèixer el punt de vista de l'altre, la reciprocitat de les relacions, la sensibilitat interpersonal, és a dir percebre els sentiments i conductes expressives de l'altre, el pensament alternatiu, saber buscar més d'una solució a un conflicte, l'habilitat d'avaluar solucions, en funció de si ens porten a aconseguir els objectius personals i si són adequades a la situació.

El comportaments prosocials com l'ajut, la cooperació i l'altruisme es defineixen per la intenció de beneficiar l'altre; aquests comportaments suposen una gran complexitat de components (creences, valors i hàbits) i no es garanteix la seva aparició sense el concurs d'una educació lligada a contextos de treball cooperatiu i no competitiu (Johnson i Johnson, 1974). D'altra banda, té vinculació amb el canvi de l'etapa de comportament moral convencional de Kohlberg, on l'alumne busca evitar la reprovació i buscar la valoració, a l'etapa postconvencional on es fonamenta la consciència moral com a base del comportament.

c) Per a l'orientació acadèmico-professional

La definició d'orientació vocacional integrada en el procés evolutiu, com a part de la formació global de la persona, ha estat feta des de diferents punts de vista; tothom, però, coincideix que l'escola és un punt important de referència i ajut perquè l'alumne prengui en el futur una decisió adequada

La proposta d'integració de l'educació vocacional i l'orientació integrada en el currículum, tracta de recollir les aportacions més significatives de les teories vocacionals clàssiques. Manuel Alvarez. (1987)

- **Teoria de trets i factors.** Tracta d'adequar els trets i factors de l'individu (mesurables objectivament) amb els que demana cada ocupació. Malgrat que resulta útil en la fase de diagnòstic, prescindeix d'altres factors de tipus socials
- **Teories de base sociològica.** Segons la qual les variables de tipus sociocultural i acadèmic són les que decideixen en primer lloc les opcions professionals. Aquesta tendència exagera la influència d'aquests factors, que si bé és cert que mediatitzen l'opció individual, no és menys cert és que les aptituds, personalitat i interessos vocacionals hi juguen un paper molt important
- **Teories de base individual.**
 - **Roe.** L'herència genètica fixa límits al desenvolupament potencial de l'individu. El desenvolupament d'aquestes característiques es veu afectat per les experiències infantils i el clima familiar que jugaran un paper important en l'elecció vocacional adulta. És una teoria un tant determinista respecte a la influència de la vida infantil i familiar en l'elecció vocacional
 - **Holland** . L'elecció vocacional està en funció de l'entorn, del nivell de desenvolupament de l'individu i del coneixement de si mateix. Aquesta teoria aporta dues característiques bàsiques en la presa de decisions: l'autovaloració i l'autoconeixement (personalitat, aptituds, valors, etc..)
 - **Super.** "En expressar la seva preferència vocacional, un individu tradueix en termes professionals la idea que té de si mateix; quan ingressa en una professió, intenta de posar-la en pràctica; establint-se en una ocupació, aconsegueix la pròpia actualització. Així doncs, l'ocupació (o professió) possibilita l'execució d'un paper adequat al concepte d'un mateix". En definitiva, segons Super, l'individu trasllada el concepte de si mateix a termes vocacionals, per tant, la seva teoria es basa en el desenvolupament de l'individu al llarg de la seva vida, de forma ininterrompuda. Aquesta teoria sosté que l'elecció vocacional és el resultat d'un procés continu que dura tota la vida, consistent en una successió ordenada d'etapes. Aquesta teoria és un marc molt útil tant en l'àmbit pràctic com en el de la investigació.

2. Treball dut a terme

2.1. Disseny del pla de treball

1. Continguts. El punt de partida del meu treball ha estat l'elaboració d'activitats per abordar a les diferents sessions els continguts següents:

1. L'autoconeixement de l'alumne/a a nivell fisiològic, cognitiu i afectiu

- Els canvis a l'adolescència
- Autoconcepte, autoestima
- Control de les emocions
- Comunicació afectiva
- Educació per a la salut: - Hàbits de nutrició
- Les drogues
- Educació sexual: - Pubertat, reproducció
- Sexualitat i adolescència
- Sexe i societat

2. Educació en els valors de la convivència

- Habilitats socials
- Resolució de conflictes
- Convivència: - La diferència
- El racisme
- La discriminació
- Els prejudicis
- Les diferències socio-culturals
- Creences i comportaments
- Treball en grup
- Educació per a la pau

3. L'orientació acadèmic-professional

- Coneixement de si mateix: - Les aptituds
- La personalitat
- Els interessos vocacionals
- Informació acadèmica i professional
- Procés de presa de decisions

b. Experimentació. L'experimentació s'ha dut a terme a l'IES Dr Puigvert i a l'IES L'ALZINA, durant el segon i tercer trimestre del curs 2000-01, als quatre cursos de l'ESO..

2.2. Metodologia

L'objectiu d'aquest projecte és el d'oferir a l'alumne/a elements de reflexió per poder afrontar el seu desenvolupament personal i proporcionar-li vies de desenvolupament social i afectiu, competències i habilitats per aconseguir relacions socials més fructíferes. És evident, doncs, que la metodologia que utilitzem té la màxima importància. No hi ha cap mètode que hagi demostrat de forma absoluta la seva eficàcia respecte als altres. Però, és cert que cada proposta ha de basar-se en una teoria específica i que el seu desenvolupament ha de ser coherent amb aquest plantejament teòric.

- Des d'aquest punt de vista, tenint en compte l'etapa evolutiva dels alumnes (trànsit de la preadolescència a l'adolescència) i els objectius prefixats, les diferents tècniques que s'utilitzaran al llarg de tota l'etapa s'han d'inserir dins d'una **dinàmica de grups, l'objectiu de la qual és aconseguir que l'agrupament inicial d'alumnes es converteixi en grup**. Les tècniques grupals són un ajut vàlid en la socialització de l'alumnat. Individualització i socialització són aspectes complementaris de la mateixa realitat.

Es tracta, doncs, d'una

- **Metodologia activa.** El centre d'atenció se centra en el grup i no pas en el professor/a. El primer problema a resoldre és la dificultat de l'alumnat per abandonar el seu rol passiu d'espectador per passar a assumir un paper actiu en la seva formació i en el treball en grup. L'eficiència o no de les activitats depèn, en gran mesura, del grau de participació de l'alumnat i de l'actitud del tutor/a, la qual ha de ser el més oberta i flexible possible. Si com a tutors el que realment volem és que el nostre alumnat se senti part del grup i alhora estigui motivat envers les tasques, cal que l'impliquem en les múltiples activitats proposades.
- **Metodologia experiencial.** Es fonamenta en el desenvolupament d'experiències i vivències personals. L'alumnat es converteix en emissor i receptor alhora.
- **Metodologia crítica.** Ajuda a l'anàlisi i a la reflexió profunda, a prendre consciència de les nostres opinions i a contrastar-les amb les dels altres.

2.3. Recursos

1. Pel que fa a les activitats que s'han de treballar a cada nivell hem preparat una **Guia per al tutor/a i un quadern per a l'alumne/a**.

a) **La guia del del tutor/a** inclou de cada sessió :

- El *títol* de la sessió.
- *Objectius* per als que pot servir.
- *Desenvolupament de la sessió*. Activitats que requereix.
- *Temps* aproximat de duració.
- *Orientacions metodològiques*, amb una detallada exposició de cada un dels passos a seguir en la metodologia de l'exercici.
- *Observacions, suggeriments*, on es poden recollir algunes observacions importants per al desenvolupament de l'activitat.
- *Material*, on s'especifica el material a utilitzar pels alumnes (textos, qüestionaris, cintes de vídeo, d'altres..) i la seva font de procedència.
- *Valoració* de la sessió

b) **El quadern de l'alumne** inclou, en cada sessió, les activitats proposades, les pautes a seguir per al desenvolupament de les mateixes i una avaluació de la sessió.

2. Finalment, a més de **la valoració de cada activitat**, afegim un **qüestionari final** que servirà de base per les ulteriors modificacions en les activitats de cada àmbit

3. Resultats

Trimestre	SEGON	Curs: 1ESO	IES DR PUIGVERT
-----------	-------	------------	-----------------

Sessions	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Alumne	7	8	9	9	9	9	9	7	8	9	10	10
2. "	6	7	8	8	5	7	7	10	10	10	10	10
3. "	7	8	8	7	6	7	8	6	7	6	10	10
4. "	6	7	6	7	8	8	8	9	9	9	10	10
5. "	5	6	7	8	8	7	8	9	10	10	10	9
6. "	6	7	8	8	8	8	8	8	8	9	10	10
7. "	8	8	9	9	10	10	10	10	10	10	10	10
8. "	5	6	7	8	8	7	7	10	10	10	10	10
9. "	7	7	8	7	6	6	6	8	9	10	9	9
10. "	5	6	7	6	7	8	8	10	7	8	6	7
11. "	6	7	8	7	6	7	7	7	7	7	8	8
12. "	7	8	9	8	7	7	7	8	9	9	8	9
13. "	5	6	7	8	10	9	10	9	9	10	9	10
14. "	5	5	5	6	6	7	8	8	9	9	9	10
15. "	5	6	5	6	7	6	6	8	8	7	8	8
16. "	4	5	6	6	7	8	8	7	8	9	7	8
17. "												
18. "												
19. "												
20. "												

Sessions experimentades

PLA D'ACCIÓ TUTORIAL PER A PRIMER D'ESO

2n trimestre / Sessions	Temes	
1.	<i>Conèixer-se un mateix</i>	AGENT 007 / QUALITATS DEL CARÀCTER
2.	<i>Conèixer els altres / Col·laborar</i>	JOC DE MISTERI
3.	<i>Conèixer els valors</i>	ELS DIARIS
4.		QUÈ ÉS UN ESTRANGER?
5.	<i>Conèixer els altres</i>	EL FOCUS
6.	<i>Conèixer el meu rendiment</i>	ATENCIÓ I MEMÒRIA
7.		ATENCIÓ I MEMÒRIA
8.	<i>Conèixer-se un mateix</i>	SI FOS.. VOLDRIA SER.
9.		QUÈ ÉS LA SEXUALITAT?
10.		AMOR I SEXUALITAT
11.	<i>Conèixer el meu rendiment</i>	AVALUACIÓ 2.
12.		VALORACIÓ DE L'AVALUACIÓ 2.

Sessions	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Alumne		4	4	6	7	0		10	4	3	8	7
2. "		6	4	9		9	8	8	6	7	9	9
3. "		7	8	8	7	7	7		7	7	7	7
4. "		6	7	7	7	8	7	7	7	7	8	7
5. "		10	10	10		4	4	7	9	8	9	4
6. "		7	7	7	7	9	8		7	6	7	9
7. "		7	8	8	8	7	8	8	8	7	4	8
8. "		8	7	9	8	7	7	7	4	3	6	7
9. "		5	6	7	7	5	6	10	7	6	7	7
10. "		5	4	7		9	9	7	7	8	7	5
11. "		4	4	4	4	8	7	7	5	6	8	6
12. "		7	8	7	7	7	7	7	6	7	8	
13. "		5	6	7	7	7	8	7	6	7	7	5
14. "		6	7	8	8	6	7	7	5	5	7	7
15. "		5	7	8	7	3	4		8	7	8	6
16. "		6	5	7	6	6	7	7	7	8	6	3
17. "		9	8	7	7	5	5	6	7	7	6	6
18. "		9	8	6	6	4	5	7	7	8	7	6
19. "												
20. "												

Sessions experimentades

PLA D'ACCIÓ TUTORIAL PER A SEGON D'ESO

1.	<i>Conèixer els demés</i>	LES ULLERES
2.	<i>Conèixer-se un mateix - Canvis</i>	L'ADOLESCÈNCIA
3.		L'ADOLESCÈNCIA
4.	<i>Conèixer els valors</i>	ELS PREJUDICIS
5.		ELS PREJUDICIS
6.	<i>Conèixer-se un mateix - Canvis</i>	ELS HÀBITS ALIMENTARIS
7.		ELS HÀBITS ALIMENTARIS
8.	<i>Conèixer els demés / Conflictes</i>	DIBUIXANT ENTRE DOS
9.	<i>Conèixer-se un mateix - Canvis</i>	LA PUBLICITAT
10.		LA PUBLICITAT
11.	<i>Conèixer el meu rendiment</i>	AVALUACIÓ 2.
12.		AVALUACIÓ 2

Sessions	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Alumne	7	3	5	7	7				7	7	7	6
2. "	7	8	9	7	7	8	8		6	6	10	9
3. "	8	7	8	6	7	7	7		10	9	8	8
4. "	8	6	7	7	6	9	9		7	8	9	9
5. "	10	6	6	7	8	9	9		7	7	7	6
6. "	6	6	7	7	9	7	7		9	8	8	7
7. "	7	8	9	8	9	7	7		7	6	9	8
8. "	9	7	6	7	5	8	8		8	7	8	7
9. "	7	6	7	6	9	10	10		7	7	6	7
10. "	8	5	6	4	6	4	4		3	4	5	4
11. "	7	2	3	7	8	3	3		4		5	4
12. "	7	3	4	7	7	8	8		5	4	9	7
13. "	6	4	3	8	10	7	7		5	4	6	6
14. "	7	6	7	9	8	7	7		7	7	8	5
15. "	6	7	6	7	7	8	8		6	7	10	9
16. "	10	8	8	8	8	10	10			6	7	8
17. "	10	10	10	5		10	10		8	9	7	7
18. "	10	5	6	9	8	7	7		7	6	7	8
19. "	5	5	6	7	8	7	7		5	4	7	7
20. "	5	3	4	5	4	4	4		8	7	7	6
21. "	7	3	3	10	9	7	7		5	5	7	7
22. "	5	7	7	7	8	7	7		8	8	7	7
23. "	10	6	7	9	8	7	7		9	8	8	8
24. "	7	8	9	6	7	6	6		9	8	7	7
25. "												

Sessions experimentades

PLA D'ACCIÓ TUTORIAL PER A TERCER D'ESO

1.	<i>Col·laborar amb el grup</i>	TENIM UN PROBLEMA
2.	<i>Tècniques d'aprenentatge</i>	PRESA I ORGANITZACIÓ D'APUNTS
3.		PRESA I ORGANITZACIÓ D'APUNTS
4.	<i>Els canvis en l'adolescència</i>	ORIENTACIÓ DEL DESIG, SENTIMENTS I CONDUCTA HUMANA
5.		ORIENTACIÓ DEL DESIG, SENTIMENTS I CONDUCTA HUMANA
6.	<i>Col·laborar amb el grup</i>	GUANY
7.		GUANY
8.	<i>Els valors de la convivència</i>	PER UNA NOVA SOCIETAT
9.	<i>Educació i salut</i>	DROGUES. PROGRAMA DECIDEIX
10.		DROGUES. PROGRAMA DECIDEIX
11.	<i>Conèixer el meu rendiment</i>	AVALUACIÓ 2.
12.		VALORACIÓ DE L'AVALUACIÓ 2

Trimestre: SEGON	Curs: 4ESO	IES l'ALZINA
------------------	------------	--------------

Sessions	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Alumne		9	9	9	8	8	6	5	6	6	8	8
2. "		9	9	9	4	5	6	8	8	4	9	9
3. "		9	9	8	8	8	8	8	9	4	9	9
4. "		8	8	7	8	8	8	9	9	8	9	9
5. "		7	6	7	7	8	7	9	9	7	7	8
6. "		8	8	8	8	8	8	8	9	8	7	8
7. "		7	7	7	9	9	9	9	9	7	8	7
8. "		5	6	6	5	6	8	9	9	6	7	6
9. "		9	9	8	7	8	9	9	9	6	7	8
10. "		7	8	8	2	3	4	4	4	7	6	7
11. "		8	7	7	5	6	7	6	7	6	9	9
12. "		8	8	7	6	6	6	9	9	6	8	8
13. "		5	5	5	9	10	8	8	9	7	7	7
14. "		6	6	6	5	6	3	3	4	8	9	9
15. "		6	6	7	5	5	6	8	7	6	8	7
16. "		6	6	6	6	6	7	7	7	4	8	9
17. "		9	8	8	6	7	7	7	9	6	7	8
18. "		7	8	7	7	8	3	3	4	7	6	5
19. "		8	8	8	7	8	9	5	7	4	5	6
20. "		8	8	9	9	8	9	9	9	9	6	9
21. "		7	8	7	6	7	6	7	6	6	6	5
22. "		8	8	7	6	7	9	7	8	7	8	9
23. "		5	5	6	7	6	4	4	3	6	5	6
24. "		9	8	9	9	8	8	10	9	8	8	7
25. "		8	7	7	8	9	4	7	9	4	7	5

Sessions experimentades

PLA D'ACCIÓ TUTORIAL PER A QUART D'ESO

1. Col·laborar	UNA DIFÍCIL DECISIÓ
2. Orientació vocacional	AUTOONEIXEMENT: ELS INTERESSOS PROFESSIONALS
3.	AUTOONEIXEMENT: ELS INTERESSOS PROFESSIONALS
4.	AUTOONEIXEMENT: ELS INTERESSOS PROFESSIONALS
5. Canvis a l'adolescència	SEXUALITAT I SOCIETAT. SEXISME
6.	SEXUALITAT I SOCIETAT. SEXISME
7. Orientació vocacional	INFORMACIÓ: NOU SISTEMA EDUCATIU
8.	INFORMACIÓ: BATXILLERATS
9.	INFORMACIÓ: CICLES FORMATIUS
10	INFORMACIÓ: SORTIDES SENSE L'ACREDITACIÓ DE L'ESO
11 Conèixer el meu rendiment	AVALUACIÓ 2
12	AVALUACIÓ 2

4. Conclusions

- Una llarga experiència en l'elaboració i aplicació de plans d'acció tutorial en els dos últims centres on vaig treballar, em va portar a la conclusió de la necessitat **d'elaborar uns models tutorials amb una base teòrica i pràctica, que donin resposta a tota l'etapa d'ESO especialment**. Aquesta proposta d'acció tutorial és per tant el resultat del treball realitzat i experimentat al centres durant aquests últims cinc anys.

La llicència m'ha donat la possibilitat d'aprofundir en el coneixement teòric de la psicologia de l'adolescent, de la dinàmica de grups, de la psicologia emocional i els altres temes que estan plasmats en les diferents sessions que conformen el pla d'acció tutorial. Alguns d'aquests aspectes estan recollits en la introducció de les guies didàctiques del professorat així com en l'elaboració d'objectius de les diferents àrees temàtiques i sessions concretes. Així mateix, la llicència m'ha brindat l'oportunitat de buscar i treballar molts més materials i activitats per a les sessions.

Confio que aquest treball pugui ser útil per apropar al professorat a un coneixement més científic de la realitat de l'adolescència. Això ens permetrà ampliar la visió que tenim dels alumnes i ens pot ajudar a entendre moltes de les dificultats i de les conductes que sovint rebutgem amb l'etiqueta de "conflictives", però que, en realitat, no són sinó el resultat d'una etapa en que la major part de les dificultats de l'adolescent en el seu procés evolutiu, s'expressen de manera social i es tradueixen en conductes i comportaments problemàtiques en l'àrea social.

- De qualsevol manera la finalitat última d'aquest treball és de tipus pràctic; és per això que, a més de l'experimentació de moltes de les sessions durant els últims cursos, hem experimentat, durant el segon trimestre, les sessions dels quatre cursos recollides en la proposta tutorial d'aquest treball, a l'IES Dr Puigvert i a l'IES L'Alzina i hem demanat la valoració als alumnes.

L'anàlisi de resultats sobre valoracions sempre resulta difícil i és relativa; però, els resultats notables que recullen les sessions, indiquen si més no que les activitats resulten properes als alumnes i desperten un grau d'interès notable, que és l'objectiu principal. Les valoracions dels professors també ressalten que en general les sessions aconseguen despertar l'interès i participació del alumnes.

Dèiem abans que l'adolescent ha de construir-se la seva pròpia identitat i ha d'interioritzar les pautes emocionals i conductuals de la seva cultura; però, les dificultats per orientar-se en relació amb un projecte de vida o la mateixa recerca de la pròpia identitat els preocupen molt i, fins i tot, els angoixen. Un element facilitador d'aquesta recerca de la pròpia identitat sol ser el contacte amb una persona adulta, que servís de model i facilités l'orientació.

- És per això que la motivació per tractar aquests problemes hi és; si la proposta metodològica és encertada i atractiva i el tutor/a té l'habilitat de dur a terme les activitats amb la sensibilitat que es requereix, la "classe de tutoria" pot convertir-se per a l'alumnat en una classe interessant i útil; pot ser el lloc on explicar la realitat, compartir noves experiències, elaborar l'escala de valors tan desitjada per l'adolescent, tot plegat liderat pel professor/a. En aquest sentit la presentació de les sessions en forma d'activitats, de dinàmiques de grups i de debats ajuda a crear interès en l'alumnat i a cohesionar el grup
- Per això, podríem dir que l'objectiu principal, el d'elaborar un model d'acció tutorial dotat de coherència i continuïtat internes, per a l'etapa de secundària obligatòria, capaç d'abordar i donar respostes a les necessitats dels alumnes derivades dels seu moment evolutiu, del seu procés d'aprenentatge, de la seva participació escolar i de la seva inserció en la societat, ha estat globalment complert.

Del que es tractaria ara és de que aquest model i les seves activitats, així com d'altres que s'estan elaborant i treballant en la pràctica diària dels centres, poguéssim ser adaptats de forma flexible als centres amb l'objectiu de generalitzar una acció tutorial homogènia i coherent en els centres.

5. Annexos

Presentem com a annexos

1. Qui sóc ?	Quadern de l'alumne	pàgines	95
2. Qui sóc ?	Guia del professor	pàgines	62
3. Com sóc?	Quadern de l'alumne	pàgines	91
4. Com sóc?	Guia del professor	pàgines	65
5. On vaig ?	Quadern de l'alumne	pàgines	89
6. On vaig?	Guia del professor	pàgines	59
7. Què faré?	Quadern de l'alumne	pàgines	127
8. Què farè?	Guia del professor	pàgines	66

6. Bibliografia

Sobr autoconeixement i autoestima

- BISQUERRA, Rafael (2000). **Educación emocional y bienestar** Barcelona. Praxis
- CARRETERO, M., PALACIOS, J. y MARCHESI, A. (1985). **Psicología evolutiva 3**. Madrid. Alianza Psicología
- CLARIANA, M. (1994). **L'estudiant de secundària: què en sabem?**. Barcelona. Barcanova.
- ESTEVE, J.M. (1987). **El malestar docente**. Barcelona. Laia.
- GESELL, Arnold. : (1983). **El adolescente de 15 y 16 años**. Barcelona. Paidós
- GESELL, Arnold. : (1983). **El niño de 11 y 12 años**. Barcelona. Paidós
- GESELL, Arnold. : (1983). **El niño de 13 y 14 años**. Barcelona. Paidós
- GOLDSTEIN, A.P. (1989). **Habilidades sociales y autocontrol en la adolescencia**. Barcelona. Martinez Roca
- GOLEMAN, D. (1995) **Intel·ligència emocional**. Barcelona. Kairós.
- PIAGET, J. (1977). **Psicología y pedagogía**. Barcelona. Ariel.
- PIAGET, J. (1978). **Psicología del niño**. Madrid. Morata.
- Programa **CANVIS**. (1998) Institut Municipal de la Salut. Ajuntament de Barcelona
- Programa **HARIMAGUADA.. Programa de educación afectivo sexual**. Consejería de Educación del Gobierno de Canarias.
- VALLES, José Antonio.: **Autoconcepto y autoestima**. Madrid. Editorial Escuela Española

Sobre orientació vocacional

- ALVAREZ, M. y FERNÁNDEZ, R.: (1987). **Programa de orientación de estudios y vocacional al término de la escolaridad obligatoria**. Barcelona. PPU
- ALVAREZ, M. y BISQUERRA, R. (1996). **Manual de orientación y tutoría**. Barcelona. Praxis
- BLANQUET, Jesús.: (1996). **Tècniques d'estudi**. Barcelona. Castellnou
- CAMI, JF i altres. (1995). **L'acció tutorial i l'orientació a l'educació secundària obligatòria**. Barcelona. ICE UB
- GENERALITAT DE CATALUNYA. (2000). **Estudiar a Catalunya**. Barcelona. Servei de publicacions
- GENERALITAT DE CATALUNYA. (1985). **Les noves professions**. Barcelona. Servei de publicacions
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. (1991). **L'acció tutorial als ensenyaments secundaris**. Barcelona. Servei de publicacions
- LASTERRA, Juan.: (1989). **Estrategias para estudiar**. Madrid. Alhambra
- LÁZARO, A y ASENSI, J. (1987). **Manual de orientación escolar y tutoría**. Madrid. Narcea.
- PIZARRO, Fina.: (1986) **Aprender a razonar**. Madrid. Alambra.
- RIART, Joan.: (1996) **Informa't**. Barcelona. Crèdits Columna
- RODRIGUEZ MORENO M.L. (1986). **L'orientació vocacional a l'escola** Vic. EUDO.
- RODRIGUEZ MORENO M.L. (1995). **Orientación e intervención psicopedagógica**. Barcelona. CEAC
- SOBRADO, L (1990). **Intervención psicopedagógica y orientación educativa**. Barcelona. PPU.
- VALLÉS, A, ÁLVAREZ, J.: **Orienta plus. Programa de orientación vocacional**. Madrid. Editorial Escuela Española

Sobre dinámica de grupos

- AGUILERA, B. y otros (1994) **La alternativa del juego 2**. Barcelona . APDH
- BIRKENBIHL Michael.: (1994) **Formación de formadores**. Madrid. Paraninfo
- BLANCHET , A. Y otros.: (1989). **Técnicas de investigación en ciencias sociales**. Madrid. Narcea
- BRUNET,J.J., NEGRO, J.L.: (1982). **Tutoría con adolescentes**. Madrid. S Pio X.
- CASCON, P y MARTIN C.: (!989) **La alternativa del juego 1**. Madrid . APDH
- DIEZ,A. i MASEGOSA, A.: (1996) **La dinámica de grupos en l'acció tutorial**. Barcelona. Graò
- FANTOVA, Fernando.: (1988). **Dinámica de grupos**. Bilbao. EDEJ
- FRITZEN, Silvino J.: (1994). **70 ejercicios prácticos de dinámica de grupo** Bilbao. Salterrae
- GILBERT,D. Y ROZÉ, Y. : (1992) **52 ejercicios para formación**. Madrid. Conorg
- MORENO, J.M. (1978). **Sociología de la educación. Dinámica de grupos**. Zaragoza. Luis Vives.
- MUCCHIELLI. R (1977).: **La dinámica de los grupos**. Madrid. Ibérica Europea
- PALLARES, Manuel.: (1978). **Técnicas de grupo para educadores**. Madrid. ICCE
- SIMON, P., ALBERT,L.: (1979). **Las relaciones interpersonales**. Barcelona. Herder
- TSCHORNE, Patricia. (1990).: **La dinámica de grupo aplicada al trabajo social**. Barcelona. Obelisco
- TSCHORNE, Patricia. (1993).: **Dinámica de grupo en trabajo social, atención primaria y salud comunitaria**. Salamanca. Amarú Ediciones
- VOPEL, Klaus W.: (1995). **Juegos de interacción para adolescentes y jóvenes. Vol. 4: Programación de vida. Problemas. Cooperación**. Madrid. CCS
- VOPEL, Klaus W.: (1995). **Juegos de interacción para adolescentes y jóvenes. Vol. 3: Separación de la familia de infancia. Amor y amistad. Sexualidad**. Madrid. CCS
- VOPEL, Klaus W: (1995). **Juegos de interacción para adolescentes y jóvenes. Vol. 1: Valores, objetivos e intereses**. Madrid. CCS
- VOPEL, Klaus W: (1995). **Juegos de interacción para adolescentes y jóvenes. Vol. 2: Identidad, cualidades y capacidades**. Madrid. CC